

บทที่ 5

สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างและหาคุณภาพของแบบวัดทักษะชีวิต สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผู้วิจัยได้สรุป อภิปรายและมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย
2. อภิปรายผลการวิจัย
3. ข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยดังนี้

1. การสร้างและหาคุณภาพของแบบวัดทักษะชีวิต สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

1.1 ผลการสร้างแบบวัดทักษะชีวิต สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผู้วิจัยสร้างแบบวัดทักษะชีวิต แบบวัดเชิงสถานการณ์ ชนิดเลือกตอบ 5 ตัวเลือก จำนวน 1 ฉบับ 45 ข้อ ประกอบด้วยทักษะชีวิต 9 ด้าน ของกรมสุขภาพจิต ดังนี้ ด้านความคิดวิเคราะห์วิจารณ์ 4 ข้อ ด้านความคิดสร้างสรรค์ 4 ข้อ ด้านความตระหนักในตนเอง 4 ข้อ ด้านความเห็นใจผู้อื่น 4 ข้อ ด้านความภูมิใจในตนเอง 4 ข้อ ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม 4 ข้อ ด้านการสร้างสัมพันธ์ภาพและการสื่อสาร 7 ข้อ ด้านการตัดสินใจและการแก้ไขปัญหา 7 ข้อ และด้านการจัดการอารมณ์และความเครียด 7 ข้อ

1.2 ผลการหาคุณภาพของแบบวัดทักษะชีวิต สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปรากฏผลดังนี้

1.2.1 ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ของแบบวัดทักษะชีวิต สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นการพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามเชิงปฏิบัติการ (IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน โดยพิจารณาคัดเลือกข้อที่มีค่า IOC ระหว่าง 0.60 ถึง 1.00 ได้ แบบวัดทักษะชีวิตที่ผ่านเกณฑ์ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา จำนวน 53 ข้อ

1.2.2 การวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบวัดทักษะชีวิต จำนวน 53 ข้อ พบว่า มีค่าอำนาจตั้งแต่ 0.22 ถึง 0.92 ผ่านเกณฑ์จำนวน 45 ข้อ คัดออก 8 ข้อ

1.2.3 ผลการวิเคราะห์ค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน แต่ละองค์ประกอบ เมื่อพิจารณาจากน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรที่สังเกตได้ทั้ง 45 ตัวแปร รูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์ของแบบวัดทักษะชีวิตทั้งฉบับ จำนวน 45 ข้อ สอดคล้องกับแนวคิดทักษะชีวิตของกรมสุขภาพจิต 9 องค์ประกอบ ผลการวิเคราะห์สรุปได้ดังนี้ ค่าไค-สแควร์ (χ^2) เท่ากับ 1688.81 ค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์ (χ^2/df) เท่ากับ 1.80 ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้อง (GFI) เท่ากับ 0.97 ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องที่ปรับค่าแล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.95 และค่ารากที่สองเฉลี่ยของค่าความแตกต่างโดยประมาณ (RMSEA) เท่ากับ 0.04 จากข้อมูลดังกล่าว ค่าดัชนีความสอดคล้องทุกตัว ทั้งโมเดลรายองค์ประกอบและโมเดลแบบวัดทักษะชีวิตทั้งฉบับ บ่งชี้ว่า โมเดลการวิจัยมีความเหมาะสมกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เนื่องจากเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ว่าค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์ (χ^2/df) มีค่าน้อยกว่า 2 ค่า GFI และ AGFI มีค่ามากกว่า 0.90 และเข้าใกล้ 1 ค่า RMSEA ต่ำกว่า 0.05 และเข้าใกล้ 0 แสดงว่าแบบวัดทักษะชีวิต ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นวัดได้เที่ยงตรงตามโครงสร้างที่มุ่งวัด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดทักษะชีวิต ของกรมสุขภาพจิต ตามที่กำหนดไว้

1.2.4 การวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดทักษะชีวิตทั้งรายด้าน และทั้งฉบับ แบบวัดทักษะชีวิตมีค่าความเชื่อมั่นอยู่ระหว่าง 0.60 ถึง 0.87 เมื่อพิจารณาค่าความเชื่อมั่น รายองค์ประกอบ ด้านความคิดวิเคราะห์วิจารณ์ มีค่าเท่ากับ 0.87 ด้านความคิดสร้างสรรค์ มีค่าเท่ากับ 0.91 ด้านความตระหนักรู้ในตนเอง มีค่าเท่ากับ 0.76 ด้านความเห็นใจผู้อื่น มีค่าเท่ากับ 0.77 ด้านความภูมิใจในตนเอง มีค่าเท่ากับ 0.76 ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม มีค่าเท่ากับ 0.60 ด้านการสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสาร มีค่าเท่ากับ 0.85 ด้านการตัดสินใจและการแก้ไขปัญหา มีค่าเท่ากับ 0.81 ด้านการจัดการอารมณ์และความเครียด มีค่าเท่ากับ 0.86 ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.97

2. ผลการสร้างเกณฑ์ปกติ พบว่า เกณฑ์ปกติอยู่ในช่วง T23 ถึง T70 แสดงว่าระดับทักษะชีวิตอยู่ในระดับต่ำถึงระดับสูงมาก ดังนี้ ระดับทักษะชีวิตสูงมาก จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 4.57 ระดับทักษะชีวิตค่อนข้างสูง จำนวน 121 คน คิดเป็นร้อยละ 36.89 ระดับทักษะชีวิตปานกลาง จำนวน 113 คน คิดเป็นร้อยละ 34.45 ระดับทักษะชีวิตค่อนข้างต่ำ จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 17.38 และระดับทักษะชีวิตต่ำ จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 6.70 ส่วนใหญ่ผู้เรียนมีระดับทักษะชีวิต อยู่ในระดับค่อนข้างสูง

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างและหาคุณภาพของแบบวัดทักษะชีวิต 9 องค์ประกอบ ตามแนวคิดของกรมสุขภาพจิต แบบวัดที่สร้างขึ้นเป็นแบบวัดเชิงสถานการณ์ ชนิด 5 ตัวเลือก ผลการวิจัยนำมาอภิปรายได้ดังนี้

1. การสร้างและหาคุณภาพของแบบวัดทักษะชีวิต สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

1.1 ผลการสร้างแบบวัดทักษะชีวิต ได้แบบวัดทักษะชีวิตจำนวน 1 ฉบับ 45 ข้อ ประกอบด้วยทักษะชีวิต 9 ด้าน ของกรมสุขภาพจิต ดังนี้ ด้านความคิดวิเคราะห์วิจารณ์ 4 ข้อ ด้านความคิดสร้างสรรค์ 4 ข้อ ด้านความตระหนักในตนเอง 4 ข้อ ด้านความเห็นใจผู้อื่น 4 ข้อ ด้านความภูมิใจในตนเอง 4 ข้อ ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม 4 ข้อ ด้านการสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสาร 7 ข้อ ด้านการตัดสินใจและการแก้ไขปัญหา 7 ข้อ และด้านการจัดการอารมณ์และความเครียด 7 ข้อ ทั้งนี้เพื่อให้ได้แบบวัดทักษะชีวิตที่มีข้อคำถามที่มีความสัมพันธ์กับนิยามเชิงปฏิบัติการในแต่ละองค์ประกอบของทักษะชีวิต และมีความเหมาะสมกับเวลาที่ใช้ในการทดสอบกับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

1.2 ผลการหาคุณภาพของแบบวัดทักษะชีวิต สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปรากฏผลดังนี้

1.2.1 ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ของแบบวัดทักษะชีวิต สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นการพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามเชิงปฏิบัติการ (IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน โดยพิจารณาคัดเลือกข้อที่มีค่า IOC ระหว่าง 0.60 ถึง 1.00 ได้ แบบวัดทักษะชีวิตที่ผ่านเกณฑ์ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา จำนวน 53 ข้อ ทั้งนี้เพราะข้อสอบที่สร้างขึ้นมีการวิเคราะห์ตามนิยามเชิงปฏิบัติการ ของทักษะชีวิต ทั้ง 9 องค์ประกอบของกรมสุขภาพจิต จึงทำให้ข้อสอบที่สร้างขึ้น ผ่านเกณฑ์การพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ และมีความรอบรู้ในเรื่องทักษะชีวิต แสดงว่า แบบวัดทักษะชีวิตที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีค่าความตรงเชิงเนื้อหาสูง และใช้ได้ตามเกณฑ์ที่กำหนด ซึ่งสอดคล้องกับล้วน สายยศและอังคณา สายยศ (2543 : 249) ที่กล่าวว่า ค่าดัชนีความสอดคล้องจะต้องมีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 0.50 สอดคล้อง เชาวน์ อินโย (2543 : 281) ที่กล่าวว่า เกณฑ์ในการพิจารณาค่า IOC ควรมีค่าเป็นบวกและเท่ากับ +0.50 หรือมากกว่าจะเป็นข้อคำถามที่สามารถนำไปใช้ได้และสอดคล้องกับ ภัทรพร เกษสังข์ (2551 : 24) ได้กล่าวว่า ความสามารถของเครื่องมือวัดผลที่สามารถวัดในสิ่งที่ต้องการวัดได้อย่างถูกต้องเครื่องมือที่มีคุณภาพดีตามคุณภาพด้านนี้ จะต้องมีเนื้อหาครอบคลุมครบถ้วนตามนิยามเชิงปฏิบัติการแบบวัดทักษะชีวิต สามารถวัดได้ตรงตามนิยามเชิงปฏิบัติการที่กำหนดไว้

1.2.2 คุณภาพของแบบวัดทักษะชีวิต สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พิจารณาค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบ จำนวน 1 ฉบับ 53 ข้อ พบว่า มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.22 ถึง 0.92 ได้ข้อสอบที่มีคุณภาพตามเกณฑ์ 45 ข้อ ซึ่งจะเห็นได้ว่า แบบวัดที่สร้างขึ้นมีคุณภาพเป็นไปตามเกณฑ์ ทั้งนี้เป็นเพราะ แบบวัดที่สร้างขึ้นผ่านกระบวนการสร้าง โดยผ่านการแนะนำจากอาจารย์ ที่ปรึกษา การตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้นจากผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของการใช้ภาษา ตลอดจนข้อบกพร่องอื่นที่พบในการดำเนินการสอบ และได้ข้อสอบที่น่าสนใจ นิยามเชิงปฏิบัติการในแต่ละองค์ประกอบของทักษะชีวิต มีคุณภาพตามเกณฑ์ จำนวน 1 ฉบับ 45 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.22 - 0.98 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ สอดคล้องกับ สุรวาททองบุ (2550 : 101) ที่ได้กล่าวไว้ว่า ข้อสอบที่มีคุณภาพต้องมีค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไปและสอดคล้องกับ บุญชม ศรีสะอาด (2545 : 82-83) ได้กล่าวไว้ว่า ข้อสอบที่อยู่ในเกณฑ์ที่ดีต้องมีค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบ ตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พัทธนันท์ มาอยู่ยง (2552 : 68) ที่ได้สร้างแบบวัดทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 สอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤษณา ปัญญา (2552 : 46) ที่ได้ศึกษาการสร้างแบบวัดทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าแบบวัดทักษะชีวิตที่ผ่านการแก้ไขปรับปรุง จำนวน 1 ฉบับ 45 ข้อ ที่ประกอบด้วยองค์ประกอบ 9 ด้าน เป็นข้อสอบมีคุณภาพตามเกณฑ์ที่ครอบคลุมนิยามเชิงปฏิบัติการในแต่ละด้านของทักษะชีวิตตามแนวของกรมสุขภาพจิต

1.2.3 ผลการวิเคราะห์ค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน แต่ละองค์ประกอบและทั้งฉบับ พบว่าตัวแปรที่สังเกตได้แต่ละตัวแปรเป็นองค์ประกอบแต่ละด้านของทักษะชีวิตแต่ละองค์ประกอบ และเมื่อพิจารณาจากค่าดัชนีความเหมาะสมของพารามิเตอร์ในแต่ละองค์ประกอบ ค่าดัชนีความเหมาะสมของทุกตัวแปรบ่งชี้ว่า โมเดลการวิจัยมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ตามเกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาความเหมาะสมของข้อมูลทั้ง โมเดลรายด้านและโมเดลรวมทักษะชีวิตทั้ง 9 ด้าน ทั้งนี้เพราะมีการกำหนดขั้นตอนในการสร้างและหาคุณภาพของแบบวัดอย่างรอบคอบ มีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ค่าอำนาจจำแนกที่เหมาะสม สอดคล้องกับ นงลักษณ์ วิรัชชัย (2542:122) ถัสศิริ ปิยะพิมลสิทธิ์ (2543 : 3) ที่กล่าวว่า ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้อง (GFI) และค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องที่ปรับค่าแล้ว (AGFI) มีค่ามากกว่า 0.90 ค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อน (RMSEA) มีค่าน้อยกว่า 0.05 จากข้อมูลดังกล่าว แสดงว่า แบบวัดทักษะชีวิตที่สร้างขึ้นมีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง ตามแนวคิดของกรมสุขภาพจิตตามที่กำหนดไว้

1.2.4 คุณภาพของแบบวัดทักษะชีวิต สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พิจารณาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดทั้งฉบับ (Reliability) ของแบบวัดทั้งฉบับ โดยใช้สูตรการหา

สัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (ไพศาล วรคำ, 2554 : 282) พบว่าแบบวัดทั้งฉบับมีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ 0.97 ทั้งนี้เป็นเพราะ แบบวัดได้ผ่านกระบวนการตรวจสอบหาคุณภาพเบื้องต้น และการหาคุณภาพค่าดัชนีความสอดคล้อง โดยผ่านการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องทางด้านภาษาในข้อคำถามและตัวเลือกตอบให้มีความกระชับและชัดเจนอ่านแล้วเข้าใจง่าย และผ่านการหาคุณภาพรายข้อ ค่าอำนาจจำแนกที่ค่าที่เหมาะสม และผ่านการวิเคราะห์หาความเที่ยงตรงเชิง โครงสร้าง ที่มีค่าดัชนีความเหมาะสมของทุกตัวแปรบ่งชี้ว่า โมเดลการวิจัยมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ตามเกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาความเหมาะสมของข้อมูล จึงทำให้แบบวัดทักษะชีวิต มีค่าความเชื่อมั่นสูง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับและเชื่อถือได้ สอดคล้องกับ สุรวาท ทองบุ (2550 : 112) ได้กล่าวไว้ว่าค่าของความเชื่อมั่นที่นิยมใช้กันทั่วไปมีค่าตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป ถือว่าเครื่องมือนั้นใช้ได้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ขวัญยืน มูลศรี ที่ได้ศึกษาการสร้างแบบวัดทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ข้อคำถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นสามารถแสดงทักษะชีวิตของนักเรียนได้ เมื่อนำไปวัดทักษะชีวิตของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จึงกล่าวได้ว่าแบบวัดทักษะชีวิตที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาสูง มีคุณภาพด้านค่าอำนาจจำแนก มีความเที่ยงตรงเชิง โครงสร้างและค่าความเชื่อมั่น สามารถนำไปใช้ในการวิจัยต่อไปได้

2. ผลการสร้างเกณฑ์ปกติ พบว่า นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีเกณฑ์ปกติอยู่ในช่วง T23 ถึง T70 แสดงว่าระดับทักษะชีวิตอยู่ในระดับต่ำถึงระดับสูงมาก ดังนี้ ระดับทักษะชีวิตสูงมาก จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 4.57 ระดับทักษะชีวิตค่อนข้างสูง จำนวน 121 คน คิดเป็นร้อยละ 36.89 ระดับทักษะชีวิตปานกลาง จำนวน 113 คน คิดเป็นร้อยละ 34.45 ระดับทักษะชีวิตค่อนข้างต่ำ จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 17.38 และระดับทักษะชีวิตต่ำ จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 6.70 ส่วนใหญ่นักเรียนมีระดับทักษะชีวิต อยู่ในระดับค่อนข้างสูงการที่นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีระดับทักษะชีวิตที่แตกต่างกันเพราะว่านักเรียนอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกัน ได้รับการอบรมเลี้ยงดู และการได้รับการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาและส่งเสริมทักษะชีวิตที่แตกต่างกัน สอดคล้องกับ มัชชรา ธรรมบุษย์ (2544 : 154) กล่าวไว้ว่า เด็ก ๆ และเยาวชนที่ผ่านการถ่ายทอดประสบการณ์ที่ดีและได้รับการฝึก ทักษะชีวิตจากสถานศึกษาอย่างจริงจังจะมีความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์และมีคุณลักษณะที่ดีงาม เช่น มองเห็นคุณค่าและเคารพในศักดิ์ศรีของตนเอง มีความรับผิดชอบต่อตนเอง และสามารถ ดำรงตนให้เป็นพลเมืองที่ดีของสังคมประเทศและสังคมโลกในที่สุด

จากผลสรุปดังกล่าวแสดงว่าแบบวัดทักษะชีวิต ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีคุณภาพในการวัดทักษะชีวิตของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

ควรนำแบบวัดทักษะชีวิตฉบับนี้ใช้ควบคู่กับคู่มือการใช้ เช่น

1.1 ใช้ทดสอบนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เพื่อศึกษาระดับทักษะชีวิตของนักเรียน เพื่อที่ครูผู้สอน หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน จะได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนว่า ควรจะมีการปรับปรุง พัฒนา หรือส่งเสริมทักษะชีวิตในด้านใดที่จะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน

1.2 เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ดังนั้นหากจะนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างระดับอื่น ควรจะมีการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมืออีกครั้งและควรจะมีการหาเกณฑ์ปกติสำหรับแปลความหมายใหม่

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการสร้างเกณฑ์ปกติทักษะชีวิตในระดับ โรงเรียน ระดับเขตพื้นที่การศึกษา ระดับจังหวัด หรือระดับประเทศต่อไป

2.2 ควรมีการสร้างแบบวัดทักษะชีวิตที่ใช้กับบุคคลในช่วงวัยอื่นๆด้วย และทักษะชีวิตที่ใช้วัดอาจนำทักษะด้านอื่นๆ ที่นอกเหนือจากทักษะในด้านที่ผู้วิจัยนำมาเสนอในครั้งนี้

2.3 ควรมีการศึกษารูปแบบการสร้างแบบวัดทักษะชีวิตด้วยวิธีการอื่นๆและคัดเลือกรูปแบบการสร้างที่เหมาะสมกับบุคคล หรือบริบทของสิ่งแวดล้อมที่ต้องการศึกษามาใช้ในการสร้างแบบวัดทักษะชีวิตครั้งต่อไป โดยอาจจะใช้รูปแบบการบูรณาการสร้างที่หลากหลายเข้าด้วยกัน